

הלכות פסח סימן תל תלא

תל ובו סעיף אחד:

א *שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת-הגדול, (א) מפני (ב) [א] הנס שנעשה בו: הגה והמנהג לומר (ב) *במנהג (ג) ההגדה מתחלת 'עבדים היינו' עד 'לכפר על כל עונותינו'. ופוסקים לומר 'ברכי נפשי' (מנהגים):

א תוספות בשבת פ"ו, וכן קובו תל' בו ושלי תל'ט

תלא זמן בדיקת החמץ, ובו ב' סעיפים:

א (א) *בתחלת ליל י"ד בניסן [*] (ב) בודקין את החמץ (ג) לאור הנר בחורין ובסדקין, בכל המקומות (ד) שדרך להכניס שם חמץ: ב ייזהר כל אדם (ה) שלא יתחיל בשום מלאכה (ו) *ולא

א משנה ריש פסחים ב הרב המהר"ם תוספות

שערי תשובה

אף במקום שקביעות חשי דפסקא בפסחות ואין סוללים אותם בכלל צדקות כל השנה (ותעשה, לפי שנתנים מהם גם לת"ח עניים שזנאי להם לקבל צדקה). ואם נבד לצדק חטים ודומיהם, אין לשנות לדברים אחרים אלא יתנו לעניים לשאר צרכי הפסח, ע"ש. וכתב בסוף ספר ועד לתקמים בקנטוס טוביעין כתב שאם קנה בית דירה אפלו תוך יב"ח חשוב קאנשי העיר, ואם רק שכר בית דירה ליב"ח אפטר קדם יב"ח הוא קאנשי העיר, ע"ש שכתב בן בשם קצת מפרשים, ועין בח"מ סימן קסג: [א] הנס. עין בה"ט. ועין בגדול מרובה מ"ש על דברי המג"א בזה דרש"ל ס"ל דתרי יבש בלבד אלא דתרי דבר שיש לו מותרין ומהני נאכל אחר, ע"ש. ועין בשו"ת בית אפרים חלק ח"מ סכ"ה בדין בריה מ"ש לישב קצית המג"א עפ"י דברי התוספות במתנה, ע"ש:

[*] בודקין את החמץ. וכתב בשו"ת בית יחזקיה, שאזן פטור ממזנות

ההגדה. אפלו חל שבת-הגדול בערב-הפסח, וכן נהגין. רש"ל היה דורש שכל א' יאכל מעט קדם הפסח מקמח של פסח, כי ששא הנה שם חשש חמור ויתלה כמה שאכל ונמ"א תמה עליו וד"א אלא בדרך יבש, ע"ן י"ד סימן קי, לקמח מקמח הרי דבר לח, ע"ש, וח"י כתב דקנא קאמר, ואע"ג דלא מהני עכ"פ כ"א בגלל אחד מהם [ואן שאכלון בשונג, ע"ש]. טוב לתן מקמו לעניים, מט"מ ושל"ה: (ג) ההגדה. אפלו חל שבת-הגדול בערב-הפסח: (ב) בתחלת. פ"י סמוך לבניית הלילה, ר"ו ור"ן ומ"א. והח"י פסק דהבדיקה צריך להיות בלילה ממש אחר צאת הכוכבים ולא בין-השקטות. [והראב"ד דיק מלשון 'אור' דר"ל שישנו עדין קצת יום, דמשום לשון מעלה לא ה"ל לתנא משיש אור לחשך, ור"פ ס"ל דביה"ש דוקא, ומזה דיק בח"י כשלא קרא ק"ש קדם בדיקה ובאים שני חידושים בא' יקרא תחלה כי מדרי הוא, ע"ש]: (ג) שלא יתחיל. ונצי שעה קדם הזמן אסור, דלמא אמי לאמשובי. ומי שלא בודק בלילה, אסור ביום עד שיבדק: (ג) ולא יאכל. וטעמיה בעלמא שרי, והנינו פרות או כביצה פת במ"ש סס"ו ר"ל, ע"ש:

באר הלכה

ש"ש לו מזון י"ד סעודות, אף שלאיש בזה אין נותנין מקפה, פמבאר ביצה דעה בהלכות צדקה [מקור-חיים]: * במנהגה ההגדה. ובשם הגר"א כתבו שלא היה נוהג בזה, משום דאיתא בהגדה 'כול מבדור יום' וכו': * ולא יאכל. ע"ן משנה ברורה דפרות מותר אפלו הרבה, והוא נובע מדברי המגן אברהם שדמה לקא דסימן רלב. ולקאורה משמע דאפלו כשהגיע זמן הבדיקה דהינו צאת הכוכבים גס"פ מותר לאכל פרות אפלו

אסור-תגיה⁽²⁾. ולהטיל אסור בבית-הכנסת לצורך גדול מותר בניסן, אף שסבור בחש"ש [אחרונים]:

א (א) מפני הנס⁽¹⁾. שבשנה שיצאו ממצרים היה צשנה בניסן ביום שבת, ולקחו כל אחד מישאלא שיה לפסחו וקשרו בכרעי המטה, כמו שכתוב 'בעשור תחדש הנה ויקחו להם איש שיה לבית אבת וגו'', והמצרים ראו זה וישאלום למה זה לכם, והשיבו, לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו, והיו שיהיה קהות על ששוחטין את אלהיהם⁽³⁾, ולא היו רשאים לומר להם דבר; ומפני שאז היה עשירי בחודש בשבת⁽⁴⁾, על-כן קבעו לקרות שבת שלפני הפסח⁽⁵⁾ לעולם שבת-הגדול⁽⁶⁾: (ב) במנהג ההגדה. לפי שהיתה בו התחלת הגאולה והנסים, ואפלו אם חל שבת-הגדול בערב-פסח ואז דורשין בשבת הקודם⁽⁶⁾ [אחרונים]:

א (א) בתחלת לילי וכו'. פרוש, (ב) תכף אחר יציאת הכוכבים⁽²⁾, שיש עדין קצת מאור היום, ראוי להתחיל לבדק כדי שלא יתירשל או שלא ישכח⁽³⁾: (ב) בודקין וכו'. וגם צריך לבטל אז את החמץ, ויבדלקמן בסימן תלד סעיף ב'. (ג) ומן התורה באחד מהן סגי, דכשמשכלו בלבו ומפקירו, שוב אינו שלו ואינו עובר עליו, וכל-שכן כשבדקו ומחפש אחריו ומבכרו מן העולם, אלא שחז"ל החמירו ולא סגי באחד מהם אלא בשניהם דוקא, לפי שחששו: אחר שהבטול תלוי במחשבתו של בני-אדם ויבדעוהיה, אולי ירע בעיני האדם שיש לו חמץ בעד כמה אפלים להפקיר, ואף שקפיו יאמר שיהיה בטל והפקר ויחשיב כעפרא, מפל מקום לבו לא-כן יחשב ולא יבטלנו בלב שלם, ויהי הוא עובר בכל יראה, שהרי לא הוציא מביתו; ועוד, שפא מתוך שרגילין בו כל השנה, אם יהיה בביתו ורשותו גורנין שישכח ויבוא לאכל⁽⁴⁾, ולכן תקנו חז"ל שאף-על-פי שמשכט לא סגי, אלא צריך לבדק לבצרו מן העולם, ומפל מקום צריך לבטל גס"פ, שפא לא יבדק יפה וימצא חמץ בפסח ויעבר עליו: (ג) לאור הגר. מפני (ג) שצריך לבדק בחורין ובסדקין⁽⁵⁾. ואור היום לא יועיל לזה, וכיון שצריך שתהיה לאור הנר קבעה בלילה, מפני שאז אורו מבחיק יותר מבימים ואפלו במקום האפיל; וגם היא שבג"אדם מצויים בקפיהם⁽⁶⁾: (ד) שדרך להכניס וכו'. לא דוקא, אף שאין צורך להכניס שם חמץ, (ד) רק במקום שמשמששים שם לפקים בחמץ, מחשינן שפא הכניס שם חמץ ולא אדעתה, וכמבאר לקמן סימן תלג: ב (ה) שלא יתחיל בשום מלאכה וכו'. ואפלו ונצי שעה שקדם הזמן אסור דלמא אמי לאמשובי, והוא הדין דאסור לכנס למרחץ, ובכל הדברים הנזכרים לעיל בסימן רלב. ומי ששכח לבדק בלילה, אסור ביום בכל הדברים עד שיבדק [אחרונים]: (ו) ולא יאכלי. וטעמיה בעלמא שרי⁽⁷⁾, והינו פת כביצה ולא יותר או פרות אפלו הרבה, וכמו שכתבנו בסוף

שער הציון

(ב) אלה רבה וחקי-צבוק ודרך-החיים ושא" (ג) פוסקים: (א) גמרא ופוסקים: (ד) חקי-צבוק:

מילואים

הלכות פסח סימן תכט

המשך מעמוד 4

ומ"מ את הידיה רצון כאילו הקרבתי תודה' שנוהגים לומר לאחר אמירת משנת 'התודה ואיל הנזיר', כתב הערוך השלחן (ס"ד) שאין לאומרו.

[משנ"ב שם]

שְׂכִיבָא לְיָדֵי נֹתֵר⁽²⁴⁾.

(24) כן הוא לשון רש"י (ביצה יט, ב ד"ה לבית). והקשה הצ"ח (שם), מדוע יבואו לחמי התודה ליד נותר, והרי חייב הוא לשורפם לכשיגיע זמן חיוב 'תשביתו' ואיסור 'בל יראה' ו'בל ימצא'. ותיקן, שאין עוברים על החמץ שבלחמי תודה משום 'תשביתו' ומשום 'בל יראה' ו'בל ימצא', וכיון שאין מחוייבים לבערו, ממילא יבוא ליד נותר.

אכן, המשנ"ב לעיל (סי' נא ס"ק כב) כתב, שהטעם שאין מקריבים תודה בערב פסח הוא משום החשש שמא לא יוכל לאכול את הלחמים עד שעת איסור חמץ, ויצטרך לשורפם, ואסור לגרום לקדשים לבוא ליד שריפה.

[משנ"ב ס"ק יג]

בְּעֶרְב־פֶּסַח⁽²⁵⁾.

(25) וביאר השו"ע הרב (סי"ב), שערב פסח שונה משאר ערב יום טוב, כי הוא עצמו יום טוב, לפי שזמן שחיטת קרבן הפסח הוא, ויום שמביאים בו קרבן דינו כיו"ט, כמבואר בשו"ע לקמן (סי' תסח ס"א) ובמשנ"ב שם (ס"ק א).

[משנ"ב ס"ק יד]

אָסֹר תִּגְזֹל⁽²⁶⁾.

(26) ונקרא 'אסור חג', על שם הכתוב (תהלים קיח כז) "אסור חג בעבתים", וכפי שדרשו בגמרא (סוכה מז, ב) "כל העושה איסור לחג באכילה ושתייה, מעלה עליו הכתוב כאילו בנה מזבח והקריב עליו קרבן, שנאמר 'אסור חג בעבתים עד קרנות המזבח'", וביאר רש"י שם (ד"ה איסור לחג ד"ה בעבותים, בפירוש השני), שכל העושה אגודה לחג ביום שלמחרתו בבהמות עבות ושמונת, נחשב לו הדבר כמתן דמים שבקרנות המזבח.

ומלבד החיוב להרבות קצת באכילה ושתייה ב'אסור חג', כתב השערי תשובה (סי' תצו ס"ק ד) בשם שרית מהריט"ץ (סי' קלט), שיש מצוה לאכול בשר ביום זה.

שחתן מתענה אף בחדש ניסן, אלא שאם יש צירוף נוסף להקל, כגון שסובל הוא מחולשה וכדו', יש להקל בדבר, והוסיף, שמ"מ אם אפשר טוב שיתענה עד לאחר מנחה גדולה.

[משנ"ב שם]

מִשְׁעָם שְׂחִיבָא בְּסִימָן תַּקְעָנָה⁽²⁰⁾.

(20) שם (ס"א) כתב הרמ"א, שחתן מתענה בראש חודש ניסן [אף על פי שבדרך כלל אין לחתן להתענות ברי"ח], לפי שהוא אחד מן הימים שראוי לאדם להתענות בהם, שכן ביום זה מתו בני אהרן, וכפי שכתב השו"ע לקמן (סי' תקפ ס"א-ב).

[משנ"ב ס"ק יא]

בְּרֹאש־חֹדֶשׁ נִסָּן עַל מַה שֶּׁהִתְעַנָּה בְּשַׁבָּת⁽²¹⁾.

(21) ולעיל (סי' רפח ס"ק ז) כתב שזו דעת המג"א, אבל התוספת שבת (שם ס"ק ח) חלק עליו, ולדעתו מי שאינו רגיל להתענות בראש חודש ניסן [שיש שמתענים ברי"ח ניסן שהוא יום שמתו בו בני אהרן, כפי שכתב השו"ע לקמן (סי' תקפ ס"ב)], לא יתענה בו על מה שהתענה בשבת.

[משנ"ב ס"ק יב]

מְזֻמָּר לְתוֹדָה⁽²²⁾.

(22) ואם התחיל לאומרו, כתב הפמ"ג (סי' תסח משב"ז ס"ק ז) שלא יפסיק, משום שיש מקומות שנוהגים לאומרו [כמובא בפרי חדש כאן ס"ק ב], ולכן אף שאנו נוהגים שלא לאומרו, מ"מ אם כבר התחיל לא יפסיק.

[משנ"ב שם]

שְׂלַח־מִי־תוֹדָה הָיָה תִּמְקֵץ⁽²³⁾.

(23) אמנם משנת 'התודה ואיל נזיר' שבפרק 'איהו מקומן' שנוהגים לאומרה בפרשיות הקרבנות שלפני התפילה, כתב הלבוש (סי' תסח ס"י) שאף על פי שמקריבים לחמי חמץ עם התודה, מ"מ אומרים משנה זו. וכתב שאפשר שטעם הדבר הוא, שכיון שאומרים את שאר המשניות שבפרק זה, לא רצו לדלג על משנה זו. והט"ז (שם ס"ק ז) ביאר, שמשניות אלו אינן נאמרות אלא לזכרון בעלמא, ולכן יש לומר גם משנה זו, מה שאין כן אמירת 'מוזמר לתודה' שבמקום הקרבת תודה היא עומדת, לפיכך אין לאומרה [וראה מה שכתב הפמ"ג (סי' נא א"א ס"ק יא) בשם התבואות שור, הובא במשנ"ב שם (ס"ק כב)].

הלכות פסח סימן תלא

המשך מעמוד 1

[משנ"ב שם]

רָאוּ לְהַתְחִיל לְבָדֵק בְּיָדֵי שְׁלָא יִתְרָשֶׁל אוֹ שְׁלָא יִשְׁכַּח⁽³⁾.

(3) מלשון זה משמע שזמן חיוב בדיקת חמץ הוא כל הלילה ולא דוקא בתחילתו, אלא שראוי לבדוק בתחילת הלילה כדי שלא ישכח לבדוק. אמנם, להלן (ס"ק יא) כתב בדעת הרמ"א שלכתחילה זמן בדיקת חמץ הוא בתחילת הלילה דוקא [אכן גם לדעתו אם לא בדק בתחילת הלילה, לא ימותין עד היום אלא יקדים לבדוק בלילה], וכתב בביה"ל להלן (ס"ב ד"ה ולא) שכן היא דעת הרבה פוסקים.

[משנ"ב ס"ק ב]

וְגַם צָרִיךְ לְבַשֵּׁל אֶזְזָא וְתִמְקֵץ, וּבְדִלְקָנָה בְּסִימָן תִּלְדֵּי סָעִיף⁽⁴⁾.

(4) כלומר מיד לאחר הבדיקה, כמבואר בשו"ע שם.

[משנ"ב שם]

אִם יִהְיֶה בְּבִיתוֹ וְרִשְׁתּוֹ גְּזֵרִינָן שְׂשִׁפְכָה וְיִבּוֹא לְאָכְלָה⁽⁶⁾.

(1) וקודם הבדיקה, כתב הרמ"א לקמן (סי' תלג ס"א), שיש לכבד את הבית, והוסיף המשנ"ב שם (ס"ק מו) שהמנהג הוא לכבד את כל חדרי הבית כבר ביום י"ד, כדי שיוכלו לבדוק מיד בתחילת ליל י"ד, ולא יצטרכו להמתין עד שיכבדו את הבית. ומי שאינו יכול לבדוק מיד בתחילת הלילה, דעת הגר"י קרליץ (חוט שני פסח פ"ב ס"ק ו) שימנה שליח שיבדוק עבורו בתחילת הלילה, וזה עדיף משיבדוק הוא עצמו מאוחר יותר, וכן נראה מדברי המשנ"ב להלן (ס"ק ח).

(2) והנהגים כדעת ר"ת לגבי זמן השקיעה הן לחומרא והן לקולא, כתב הגרש"ז איערבך (הליכות שלמה פסח פ"ה ס"י) שיבדוק בזמן צאת הכוכבים לדעת ר"ת, אולם הנהגים כשיטת ר"ת רק לחומרא [וכפי שיש הנהגים בארץ ישראל] יבדוק בזמן צאת הכוכבים לדעת הגאונים, וכן הגר"ז סולוביצ'יק לא נהג כדעת ר"ת בדבר זה (מועדים חננים ח"ד סי' רפו).

מילואים הלכות פסח סימן תל תלא

המשך מעמוד קודם

לאור פנס חשמלי ולשנות מהאופן בו תיקט חז"ל, אך אם אינו יכול לבדוק לאור הנר יבדוק לאור פנס, וכן דעת הגר"ש וואנר (קובץ מבית לוי עניני חדר נסן עמוד ל הערה ז) שאם אינו יכול לבדוק בנר וכגון במקום שחושש לדליקה, יכול לבדוק בפנס. מאידך, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני פסח פ"ב ס"ק ד) שאין לבדוק לאור פנס, אכן, גם לדעתו יכול הוא להיעזר באור פנס מלבד הנר, וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"ז תשובה ח). וכתב שאם אין לו נר יבדוק לאור הפנס ולא יברך.

ולענין כיבוי אור החשמל בחדר שבודק, כתב בשו"ת בטל הלוי (ח"א סי' קלו) שעדיף להשאירו דלוק אם מסייע הוא לבדיקה, וכן דעת הגר"מ פיינשטיין (ספר הלכות פסח שם הע' פד). הגר"ש אלישיב (שבות יצחק שם) והגר"נ קרליץ (חוט שני שם), וכן נהגו החזו"א (שבות יצחק שם בשם הגר"ח קניבסקי) והגר"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"ב עמ' ב). נראה הלכות שלמה פסח פ"ה דבר הלכה אות יט וארחות הלכה הע' 57.

ובדיקת ספרים מפזורים שבהם נראה מה שכתבנו לקמן (סי' תלג ס"ק יג) שדעת החזו"א שיש לבדוק אחר פזורים, נדג החזו"א לבדוק ללא נר, אלא לאור היום או לאור החשמל (שבות יצחק שם).

[משנ"ב ס"ק ו]

וְלֹא יֵאָכְלֵהּ, וְיִטְעֶמָה בְּעֶלְמָא שְׂרִי.⁽⁸⁾

(7) ואם מינה שלח לבדוק, כתב לקמן (סי' תע ס"ק ו) שרשאי לאכול. (8) ולענין היתר טעימה קודם עשיית שאר מצוות, ראה מה שכתבנו לקמן (סי' תרב ס"ק ז).

(5) גם לפי טעם זה, כתב החזו"א (אריח סי' קכד דף ב, א) שלאחר הביטול צריך לבער דוקא, ואין די בהעמדת מחיצה בפני החמץ, שכן יש לחוש שמא יסלק את המחיצה ויאכל את החמץ. אולם לענין חמץ של נכרי שהופקד אצל ישראל, כתב השו"ע לקמן (סי' תמ ס"ב) שאם עשה מחיצה בפני החמץ לא חששו שמא יאכלנו. וביאר החזו"א (שם) שהחשש שיאכל אדם חמץ שהיה שייך לו, גדול מהחשש שיאכל חמץ של נכרי שהופקד ברשותו, ולפיכך חמץ שהיה שלו צריך דוקא לבערו. אכן, אם מכר את חמצו לנכרי, כתב החזו"א (שם) שדי במחיצה שעושה בפני החמץ.

ואפילו מי שלא יהיה בביתו בימי הפסח, כתב השו"ע לקמן (סי' תלו ס"א, וראה משניב שם ס"ק ג) שאין די שיבטל את החמץ, אלא צריך לבדוק קודם שיצא מן הבית. וביאר החזו"א (שם), שדין זה נכון גם לפי הטעם שתקנת הבדיקה היא משום החשש שמא יבוא לאוכלו, שאף בזה חששו שמא יחזור לביתו בפסח ויאכלנו.

[משנ"ב ס"ק ג]

מִפְּנֵי שְׂצוּרֵי לְבָדֵק בְּחוּרֵין וּבִסְדָּקִין.⁽⁶⁾

(6) ולענין בדיקת חמץ לאור פנס חשמלי, דעת הגר"ש אלישיב (שבות יצחק פסח פ"ד אות ג) שמותר לבדוק לאורו אם הוא דק ומאיר בחורים ובסדקים ואינו מסנוור, וכן דעת הגר"א קוטלר והגר"מ פיינשטיין (ספר הלכות פסח [באנגלית], להגר"ש אידער] פ"ז הע' פא, ובשם הגר"מ פיינשטיין כתב שם שעדיף מנר). והגר"ש איערבך (הלכות שלמה פסח פ"ה ס"א), כתב, שלכתחילה אין ראוי לבדוק

הלכות פסח סימן תלב תלג

המשך מעמוד ד

לבדוק היטב, וכפי שכתב החק יעקב המובא בהערה הבאה.

[משנ"ב ס"ק יג]

וְעֵין שֶׁם שְׂצוּת טְעָמִים לְהִמָּנְהָג.⁽¹⁸⁾

(18) שם (ס"ק יג) כתב בשם המהרי" וי"ל (סי' קפג), שאם יבדוק ולא ימצא יש לחוש שישכח לבטל את החמץ בשעת הביעור, ולפיכך מניחים פתיתי חמץ כדי שימצאם ובשעה שיבערם יזכור לבטל. טעם אחר כתב שם החק יעקב, שאם יבדוק ולא ימצא דבר, לאחר זמן מה יתרשל בבדיקה, ולפיכך מניחים לו פתיתים שעל ידי שימצאם יתן אל ליבו לבדוק היטב אולי ימצא עוד.

[שעה"צ ס"ק יב]

יֵשׁ לְמָנְהָג זֶה יְסוֹד מְדֻקָּא.⁽¹⁹⁾

(19) ובזמננו שנחגים לנקות את הבית היטב, דעת הגר"ש אלישיב (הערות פסחים ח, ב [עמ' נט], ושבות יצחק פסח פ"ז) שמעיקר הדין צריך להניח פתיתים, ואם לא הניחום אין לברך על הבדיקה, שהרי קודם הבדיקה כבר ממשו וכיבדו במטאטא ובשטיפה את כל המקומות הגלויים ונלדעו במקומות שהחמץ מתבער על ידי פעולות אלו, אין צריך לבדוק בנר דוקא, ראה מה שכתבנו לקמן (סי' תלג ס"ק א), וחורים וסדקים שבהם יש לבדוק לאור הנר, הרי אינם מצויים בבתינו.

מאידך, דעת הגר"ש איערבך (הלכות שלמה פסח פ"ה סי"ב) שחובה לברך גם אם לא הניחום, שכן בימינו ששטפים ומנקים את הבית היטב, אין חובת הבדיקה משום מציאת החמץ והוצאתו מן הבית, שהרי את זה כבר עשו כשניקו היטב בימים שקודם הפסח, אלא ענינה של הבדיקה הוא לבחון אם אכן ניקו היטב וכן אם לא הכניסו חמץ לאחר הניקיון, והבדק בדיקה זו קיים את המצוה גם אם בסופו של דבר אין חמץ. וראה מה שכתבנו לקמן (סי' תלג שם).

הבית, אבל כשממנה כמה שליחים, אין ברכת השליח האחד פוטרת את בדיקת חבירו.

[משנ"ב ס"ק יב]

וְנִתְּנָהּ (16) לְהִיחָר.⁽¹⁷⁾

(16) והחזו"א לא נדג מנהג זה (ארחות רבנו ח"ב עמ' ב).

(17) ולענין מי ראוי שיניח את הפתיתים, אם הבדק עצמו או אדם אחר שאינו בודק, כתב העמק הלכה (אריח סי' קכח) שאדם אחר שאינו בודק יניח אותם ולא ידע הבדק היכן הניחום, שכן אם ידע הרי אינו בודק אחריהם. גם מדברי החק יעקב (ס"ק יג) נראה שבני הבית מניחים את הפתיתים. ודעת הגר"ש אלישיב (שבות יצחק פסח סוף פ"ז) שמצד הדין יכול הבדק להניחם, שכן בהכרח שמברכים היא על הביעור, ואף אם ידע הוא היכן הם מונחים, הרי מלקטם ומוציאם מביתו, אך הוסיף שהמנהג הוא שאחרים מניחים את הפתיתים.

ומי שאינו בודק כראוי, אלא רק מקבץ את הפתיתים האלו, כתב הקצו"ש (סי' קיא ס"ח) שלא קיים מצות בדיקה חמץ, וברכתו היא ברכה לבטלה.

ההבדק קודם אור ליד, כגון שיוצא מביתו קודם הפסח, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סי' לה) שאין לו להניח פתיתים, שכן טעם הנחת הפתיתים הוא משום חשש ברכה לבטלה, והבדק קודם י"ד בלאו הכי אינו מברך, כפי שכתב הרמ"א לקמן (סי' תלו ס"א). נראה שר"ת מנחת יצחק שם שכתב, שאף הטעם שכתב מהרי" וי"ל להנחת פתיתים - ראה הערה הבאה - לא שייך באופן זה. מאידך, הגר"ש אלישיב כתב (קובץ תשובות ח"ג סי' עג), שלפי מה שמוכח בשם הארי" שיש סוד גדול בהנחת הפתיתים, אפשר שיש להניח פתיתים גם כשבדק קודם י"ד, ועוד, שכשמניחים פתיתים יתן הבדק אל ליבו